

©1999-2010 Index.hu Zrt. Minden jog fenntartva.

Évi 24 milliárd forintért van stratégiai gáztárolónk

Magyari Péter

2010. április 27., kedd 06:58

A gázárba építve minden fogyasztó fizeti az állam által épített stratégiai tároló árát. Sok kicsi sokra megy: a köbméterenkénti 1,87 forint országos szinten évente 24,3 milliárd forintot jelent. Az Energia Klub pert indított, hogy nyilvánosságra kerüljenek a tároló szerződésai. A Mol azonban nem várt a bíróságra, hétfőn kirakta a honlapjára a dokumentumokat. A legfontosabb kérdésre - megérte-e megépíteni a tározót - a szerződésből persze nem lehet választ kapni, de a finanszírozási modell ismeretében értelmesebb mederbe lehet terelni a vitát.

Elébe menve a további pereskedésnek, a Mol honlapján [nyilvánosságra hozta](#) a stratégiai gáztároló szerződéseit. Az Energia Klub korábban pert indított e dokumentumok nyilvánosságra hozataláért, mert a tároló százötvenmilliárdos költségét az állam beépítette a gázszámlába, így a beruházással kapcsolatos költségek szerintük nyilvános adatok.

Az állam rendelte meg, de pénzt nem adott rá

2006-ban a Kóka János vezette gazdasági minisztérium javaslatára a parlament kormánypárti igenekkel és fideszes tartózkodással nagy többséggel megszavazta, hogy épüljön egy biztonsági (a sajtóban később stratégiaiának nevezett) gáztároló.

Az első csapelzárásig menő 2005-ös orosz-ukrán gázvita vezetett oda, hogy a magyar kormány biztosítékot akart egy esetlegesen bekövetkező újabb gázínség esetére. Ez lett a stratégiai tároló, az utóbbi évek egyik legnagyobb állami megrendelésre készült [beruházása](#). Az ára a sztrádaépítésekével vetekszik, hiszen csak kialakítása és feltöltése körülbelül 150 milliárd forintba került, és még vezeték is építettek hozzá további 69 milliárd forintért. A létesítménynek fenntartási költségei is vannak.

A tároló létrehozásáról szóló [törvény](#) nem adott pénzt az építkezésre és a tartalékgáz felhalmozására, hanem a gázárba építették be a költségeket.

„A hatósági árnak, díjnak tartalmaznia kell az indokoltan befektetett eszközök és a hatékonyan működő engedélyesek költségeinek megtérülését, valamint a tartós működéshez szükséges nyereséget (...)” – szól a törvény. Vagyis a tároló, és a belé került 1,2 milliárd köbméter gáz árát minden gázfogyasztó, illetve áttételesen a gázerőművekből származó áram fogyasztói is fizetik.

A tároló létrehozására és üzemeltetésére kiírt pályázatot a Mol nyerte meg. Az Energia Klub [kikérte](#) a Mol-tól, illetve a két másik beruházásban érintett társaságtól a tároló szerződéseit.

Per közben engedtek

A szerződések nyilvánosságra kerülésétől a civil szervezet azt is várta, hogy kiderüljön, megérte-e létrehozni egy ilyen tárolót, és a gázárba épített díj finanszírozza-e a tároló kereskedelmi kapacitását is. A szőregi tároló (a tárolókat kimerült gázmezők visszatöltésével hozzák létre, így méretük geológiai adottság) a törvény által előírt 1,2 milliárd köbméter biztonsági készleten felül ugyanis további 700 millió köbméter gáznak is helyet biztosít. Utóbbi mennyiséggel szabadon gazdálkodhat a piacon a tárolót üzemeltető MMBF. (Az MMBF Földgáztároló Zártkörűen Működő Részvénytársaság többségi tulajdonosa a Mol, kisebbségi részesedése van a cégben a Magyar Szénhidrogén Készletező Szövetségnek - utóbbi a hazai olaj- és gázcégeket, valamint a legnagyobb fogyasztókat tömörítő szervezet.)

Az Energia Klub kérését üzleti titokra hivatkozva a cégek visszautasították. Illetve először pontosítást kértek, hogy mit mutassanak meg, majd miután az egyeztetések eredménytelenek voltak, a Társaság a Szabadságjogokért jogi támogatásával per indult, az első tárgyaláson már is túl is vannak.

A Mol azonban hétfőn nyilvánosságra hozta a szerződéseket (néhány 2010-re vonatkozó konkrét összeg hiányzik csupán). A Mol szerint eddig sem akarták titkolni a szerződéseket, de magukat nem tekintették közérdekű adatok kezelőjének, ráadásul a többi partnerrel szemben titoktartás is kötötte a céget, így mostanáig egyezkedtek a szerződés kiadásáról. A szerződések most mindhárom alperes, Mol, az MMBF és az MSZKSZ honlapján is megjelentek.

Lassan begyűjtik az árát

A szerződés szerint a tároló megtervezése és kialakítása 82,5 milliárd forintba került, ezt információink szerint a Mol hitelből finanszírozta, és majd a gázárba épített díjon keresztül kapja vissza, ahogy a fenntartás költségei is így jönnek vissza.

A tároló megrendelője (ahogy ez a törvényből is következik) nem közvetlenül az állam, hanem a Magyar Szénhidrogén Készletező Szövetség (MSZKSZ), amelynek tagjai a magyar gázpiac szereplői (kereskedők és szolgáltatók egyaránt), illetve a kormány és a Magyar Energiahivatal képviselői is.

Az MSZKSZ pedig létrehozott egy külön céget a tároló kialakítására és üzemeltetésére, ez az MMBF Biztonsági Földgáztároló Zrt. (korábbi nevén MSZKSZ Biztonsági Földgáztároló Zrt.), amelybe 2007 januárjában bevásárolta magát, és többségi tulajdont szerzett a Mol. A Mol már ezzel a (jórészt saját) céggel szerződött a beruházásra.

Ez a szerződés egy képlettel meghatározza, hogy ha esetleg használni kellene a biztonsági készletet, akkor mennyibe kerül ez a szolgáltatás. Ez lényegében fele-fele arányban az előző évi fogyasztói és termelői árindexek átlagából adódik.

Fasimon Sándor, a Mol Ellátás és Trading csoportjának ügyvezető igazgatója az Indexnek azt mondta, hogy stratégiai tároló szolgáltatásai kedvezőbbek, mint a kereskedelmi tárolók tarifái, amelyeket az Energiahivatal határozott meg. (A gázkereskedőknek kötelező készleteikből bizonyos mennyiséget tárolókban tartaniuk, és ennek a kereskedelmi tárolásnak az ára is megjelenik a hatósági gázárban).

Fasimon azt mondta, hogy a Mol (illetve résztulajdonában lévő MMBF) a tároló kereskedelmi részének költségeit el tudja különíteni a biztonságitól, így a gázzámlához adott biztonsági

tárolás díja a kereskedelmi költséget nem kell fedezni. Ugyanakkor a tároló kialakításáról szóló szerződés az egész tárolóról szólt, megkötésekor még fel sem merült, hogy kereskedelmi tartalék is kerülhet bele.

Ha már van hely, a piacra szánt gáznak is jutott

Fasimon szerint a geológiai adottságok miatt akármennyi gázt is töltenek bele, ugyanazt a tárolót kellett volna megépíteni, hogy az állam által előírt 1,2 milliárd köbméternek helye legyen. Vagyis szerinte nem igaz az a feltevés, hogy a gázfogyasztók finanszírozták a cég kereskedelmi tevékenységét is, mert ha nincs benne kereskedelmi célú gáz, akkor is ugyanez a tároló épült volna fel.

Évi 24 milliárdba kerül a biztonság

Jelenleg a fogyasztói gázár 1,7 százaléka a stratégiai tároló költsége, vagyis köbméterenként 1,87 forint. Magyarország éves gázfogyasztása körülbelül 13 milliárd köbméter körül van, vagyis a tároló által nyert biztonság az összes fogyasztónak évente körülbelül 24,3 milliárd forintba kerül.

A hatósági gázárban a tároláson túl benne van a szállítás (és a így vezetékeképítés) költsége is. A Mol-nak egy másik cége, a Földgázszállító Zrt. mintegy 200 kilométernyi új vezetékét épített az elmúlt években, elsősorban a stratégiai tároló miatt. A cég saját közleményéből idézünk: „A 2010-re elkészülő szőregi stratégiai földgáztároló feltöltéséhez, valamint a folyamatosan növekvő hazai gázfogyasztási igények kielégítésére az import kapacitás bővítése szükséges” - ezzel indokolta a cég 2008-ban három új vezetékszakasz építését. Ezek összesen 69 milliárd forintba kerültek.

Sem a szőregi vezeték költségeinek gázárba épülése, sem a tároló fenntartási díjának kiszámítása, illetve tároló fenntartójának törvényben biztosított nyereségének mértéke nem szerepel a most nyilvánosságra hozott szerződésekben. Ezekről nem találtunk sem képtelent, sem pedig konkrét összeget.

A vezetékek gázárba épüléséről a Földgázszállító éves jelentései alapján a Magyar Energiahatóság dönt. A kifejezetten a biztonsági tároló miatt kivetett 1,87 forint/köbméteres díj két elemből jön ki: a tárolói díjból és a biztonsági tartalékként benne felhalmozott gáz árából. Hogy melyik mennyi belőle, az nem derül ki a szerződésekből.

Precedenst akartak

Az Energia Klub csak a most közzétett szerződések alapos áttanulmányozása után dönti el, hogy eláll-e a pertől. „Jó üzenet, ha pontosan látják a fogyasztók, hogy miért fizetnek” – mondta az Indexnek Perger András, a szervezet munkatársa.

Az Energia Klub szerint az lenne az ideális, ha a gáz árát tisztán piaci viszonyok határoznák meg, nem lenne semmilyen állami ártámogatás, és a számlákról egyértelműen kiderülne, hogy minek mennyi a díja. „Nem személyesen érdekeltek a szerződések, hanem azért pereltünk, hogy a fogyasztók megtudhassák azt, ami rájuk tartozik” – mondta Perger.

Hüttl Tivadar, az Energia Klubot a perben képviselő TASZ jogásza szerint precedens értékű ítéletet vártak. Az ugyanis világos, hogy a tároló megépítése közfeladat, hiszen törvény írja elő. Így ha az állam közvetlenül adott volna rá pénzt, akkor a kiadások közérdekű adatoknak számíthatnának. Itt azonban egy bonyolultabb megoldást választott az állam. Hüttl szerint fontos

lehet, hogy egy ítélet kimondja, az ilyen módon állami célra beszedett pénz kezelése is közérdekű adat, akkor is, ha azok elköltésében magáncégek is érintettek.

Kellett ez nekünk?

A stratégiai tároló legfontosabb kérdése a most nyilvánosságra került szerződések megismerésével sem oldódott meg, bár a finanszírozási modell ismeretében értelmesebb mederbe lehet terelni a vitát. A fő kérdés ugyanis az, hogy megérte-e megépíteni a tárolót, és a hozzá tartozó létesítményeket.

Fasimon Sándor szerint a válasz egyértelműen igen. A Mol vezető munkatársa szerint az esetleges gázválságok idején a teljesen kiszolgáltatottá váló Magyarországnak semmilyen más eszköze nincs arra, hogy biztosítsa magát. Most 45 napig napi 20 millió köbméter tartalék áll rendelkezésre, amit az energiaügyi miniszter felhatalmazásával lehet megnyitni, és csak lakossági célokat szolgálhat. (A teljes magyar fogyasztás télen 75 millió köbméter körül volt idén a hidegebb napokon, de a válság előtt ennél jóval nagyobb napi fogyasztásra is volt példa.)

Fasimon szerint a gázárban megjelenő 1,7 százalékos költség nagyon kedvező biztosítási díj, ha cserébe nem kell fázni, és lesz melegvíz, ha az ukránok és az oroszok megint összevesznek. A 2009. januári háromhetes orosz-ukrán gázháború idején a tartalékokkal nem rendelkező Szlovákiában, Szerbiában és Bulgáriában tízezrek fagyoskodtak, hideg volt kórházakban és iskolákban is.

A tárolóval szemben fenntartásokkal élők szerint azonban épp a 2009-es válság bizonyította, hogy a kereskedelmi tárolók is képesek ellátni az országot. Hiszen akkor még nem volt kész a stratégiai tároló, mégis elég jól túlélte az ország a válságot, a lakossági fogyasztást egyáltalán nem kellett korlátozni. Egyes iparági szakértők pedig úgy vélekedtek, hogy az egész tároló csak azért kellett, hogy a Mol piaci kockázat nélkül, állami segítséggel építkezessen, illetve így kezdhesse meg visszatérését a 2005-ben eladott gáz üzletágba.

Fasimon szerint ezek rosszindulatú vélekedések, és a tároló megvalósításáról döntő politikusokat nem a Mol érdekei hanem a lakosság védelmezése motiválhatta. Erre utal, hogy a törvény elfogadásakor még nem lehetett tudni, hogy ki nyeri el a tendert, hiszen a Mol-on kívül a jelentős tárolókapacitással már egyébként is rendelkező E.on pályázott.

„Magyarországnak nem volt más választási lehetősége” – mondta Fasimon Sándor arról, hogy fontos volt-e stratégiai tárolót létesíteni. Hozzátette, hogy az orosz gáztól ilyen egyoldalúan függő többi régiós ország is hasonló megoldást fontolgat most már.

Mint minden biztosítás-jellegű befektetés esetén egészen biztosan csak akkor dől el, hogy jó-e a tároló Magyarországnak, ha lejár a 30 éves szerződés, és látszik, hogy egyáltalán kellett-e használni.

Címkék: gáz, stratégiai gáztároló, mol, mmksz, mmbf, energia klub, tasz